

Інформація
про стан забезпечення органами місцевого самоврядування
соціального захисту дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківського піклування, сімей з дітьми, які опинилися у складних
життєвих обставинах, в Івано-Франківській області

Одним із завдань органів місцевого самоврядування, як органів опіки та піклування, є захист прав та інтересів дитини шляхом запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, попередження соціального сирітства з метою збереження біологічної родини; надання доступних якісних соціальних послуг для дітей, сімей з дітьми, в тому числі внутрішньо переміщених осіб; розвитку сімейних форм виховання дітей.

В області здійснюють діяльність 62 міські, селищні та сільські ради, у яких згідно із штатними розписами створені служби у справах дітей. Згідно зі штатними розписами їх штатна чисельність становить 176 штатних одиниць. Фактично працює – 130 працівників.

Дитяче населення області становить близько 280 тисяч осіб.

Про діяльність органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини

Впродовж січня-вересня 2023 року міськими, селищними та сільськими радами проведено 433 засідання Комісій з питань захисту прав дитини, на яких розглянуто 2 191 питання, зокрема про:

- доцільність позбавлення батьківських прав батьків щодо дитини – 304;
- доцільність відібрання без позбавлення батьківських прав щодо дитини – 9;
- доцільність поновлення батьківських прав батьків щодо дитини – 8;
- вирішення спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини – 219;
- вирішення спорів щодо участі одного з батьків у вихованні дитини та визначення способів такої участі – 78;
- влаштування в сім'ї опікунів та піклувальників, прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу – 124;
- утримання та виховання дітей в сім'ях опікунів та піклувальників, прийомних сім'ях та дитячих будинках сімейного типу – 60;
- захист житлових та майнових прав дитини – 312;
- затвердження індивідуального плану соціального захисту прав дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування – 428;
- інші питання, пов'язані із захистом прав та інтересів дитини – 530.

Про захист прав та інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

На даний час на обліку служб у справах дітей області перебувають 1160 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, функціонують 12 дитячих будинків сімейного типу (далі – ДБСТ) – 89 вихованців, 75 прийомних сімей (далі – ПС) – 135 дітей, 877 дітей влаштовані в сім'ї опікунів та

піклувальників (664 сім'ї); 16 – у сім'ях родичів. Навчаються в коледжах, ліцеях 23 дитини; виховуються у закладах – 65 (у Долинському обласному центрі соціальної підтримки дітей та сімей «Теплий дім» Івано-Франківської обласної ради (далі – Долинський ОЦСПДС) – 30; у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей (далі – ЦСПРД) – 8; у Надвірнянському будинку дитини – 9; у Залучанському будинку-інтернаті – 18).

Загалом, сімейними формами виховання охоплено близько 92,4 відсотків дітей відносно загальної кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

З метою створення належних умов для забезпечення індивідуальних потреб у розвитку і вихованні кожної прийомної дитини, дитини-вихованця, підопічної дитини здійснюється соціальне супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, сімей опікунів та піклувальників.

Працівники служби у справах дітей, за місцем проживання дитини, здійснюють контроль за умовами утримання, навчання, виховання дитини, над якою встановлено опіку, піклування, яка влаштована у прийомну сім'ю, дитячий будинок сімейного типу, в сім'ю усиновлювачів шляхом відвідування родини.

Службами у справах дітей області забезпечується своєчасність встановлення правового статусу дітям, які залишилися без батьківського піклування, постановки їх на облік, влаштування на виховання у сім'ї громадян.

У січні-вересні 2023 року поставлено на первинний облік 130 дітей та надано статус дитини-сироти 42 дітям, та статус дитини, позбавленої батьківського піклування, – 88 дітям.

У січні-вересні 2022 року поставлено на первинний облік 132 дитини та надано статус дитини-сироти 36 дітям, та статус дитини, позбавленої батьківського піклування, – 86 дітям.

Впродовж 2023 року в сім'ї громадян влаштовано 187 дітей, зокрема: під опіку, піклування 134 дитини; створено 10 ПС – влаштовано 14 дітей; створено 1 ДБСТ – влаштовано 3 дитини, ще 7 дітей влаштовані у функціонуючі ДБСТ області; усиновлено 29 дітей.

У 2022 році за аналогічний період в сім'ї громадян влаштовано 128 дітей, зокрема: під опіку, піклування 104 дитин; створено 1 ПС – влаштовано 3 дитини; 5 дітей влаштовані у функціонуючі ДБСТ області; усиновлено 16 дітей.

Знято з обліку у 2023 році 162 дитини, у зв'язку із:

- усиновлення дитини – 12;
- досягнення повноліття – 134;
- набуття ПЦД – 1;
- повернення на виховання до батьків – 14;
- передано за місцем походження дитини – 1.

Знято з обліку за аналогічний період у 2022 році 154 дитини, у зв'язку із:

- усиновлення дитини – 16;
- досягнення повноліття – 126;

- набуття ПЦД – 1;
- повернення на виховання до батьків – 10;
- передано за місцем походження дитини – 1.

У судах розглядаються справи щодо усиновлення дітей, проводиться робота щодо знайомства та влаштування дітей у ПС, ДБСТ, сім'ї опікунів та піклувальників, усиновлювачів.

Проводиться робота щодо пошуку та навчання кандидатів в опікуни та піклувальники, в прийомні батьки та батьки-вихователі, в усиновлювачі, в патронатні вихователі.

Івано-Франківським обласним центром соціальних служб проведено 4 шестиденні навчальні семінар-тренінги для кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники, в усиновлювачі за програмою ПРАЙД (українська версія). Участь у яких взяли 111 осіб, зокрема для створення: ПС – 21 особа; ОП – 29 осіб; усиновлення – 59 осіб; сім'ї патронатного вихователя – 2 особи.

Щодо збереження права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа на житло

За дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, а також особами з їх числа зберігається право на житло, в якому вони проживали з батьками, рідними до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування за місцем знаходження житла дітей несуть відповідальність за збереження житла і повернення його дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, а також особам з їх числа після завершення терміну перебування у сім'ї опікуна чи піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які досягли 16 років, у разі відсутності в таких дітей житла мають право зараховуватися на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем їх походження або проживання до встановлення опіки, піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Станом на 30.09.2023 на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, перебувають 184 особи:

до 18 років – 39 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

від 18 до 23 років – 145 осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

У 2022 році на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, перебували – 152 особи (31 дитина та 121 особа).

З метою захисту прав та інтересів дітей рішенням сесії Івано-Франківської обласної ради від 23.04.2021 № 149-6/2021 затверджено регіональну цільову програму попередження дитячої бездоглядності та безпритульності серед дітей, соціального захисту і підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, захисту їх житлових прав на 2021-2025 роки.

Заходи програми спрямовані на забезпечення захисту прав та інтересів дітей, подолання дитячої бездоглядності та безпритульності, запобігання дитячому сирітству, створення умов для всебічного розвитку та виховання дітей, забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, які його не мають, або втратили з незалежних від них причин.

Щодо обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Службами у справах дітей області забезпечується своєчасне виявлення та облік дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах, надання їм комплексної допомоги.

На даний час на обліку служб у справах дітей області перебуває 757 дітей, як такі, що опинились в складних життєвих обставинах

З метою захисту прав дитини від насильства в сім'ї службами у справах дітей спільно із суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю в міських, селищних, сільських радах області проводяться інформаційно-просвітницькі заходи. Впродовж року проведено 154 інформаційно-просвітницьких заходів (бесіди з батьками, з дітьми, заходи в освітніх закладах).

З метою попередження дитячої бездоглядності та безпритульності, виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню неповнолітніми злочинів службами у справах дітей систематично проводяться профілактичні заходи (рейди): «Діти вулиці», «Вокзал» тощо. Впродовж 2023 року проведено 651 профілактичних заходів, під час яких виявлено 721 дитину. Вилучено з вулиці – 3 дитини, із сімей – 12 дітей, попереджено 706 дітей. Із загальної кількості вилучених дітей: 13 – влаштовано в ЦСПРД, 1 – в заклад охорони здоров'я, 1 – повернено в сім'ю.

Під час проведення профілактичних заходів/ рейдів обстежено умови проживання дітей в 1121 сім'ї; за неналежне ставлення до виховання дітей попереджено 523 батьків/ матерів; ініційовано притягнень до відповідальності – 84 особи.

З метою забезпечення тимчасового догляду, виховання та реабілітації дитини на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин, в області запроваджена альтернативна форма влаштування дітей – сім'я патронатного вихователя.

На даний час створені та функціонують 15 сімей патронатних вихователів, у яких виховуються 22 дитини, як такі, що опинились у складних життєвих обставинах.

Щодо закладів соціального захисту дітей

В області здійснюють діяльність 4 заклади соціального захисту дітей, які призначені для надання комплексу послуг дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, дітям, сім'ям з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітям з обмеженням життєдіяльності та їх сім'ям.

Зокрема:

Івано-Франківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей Івано-Франківської обласної ради (далі – Івано-Франківський ОЦСПДС). Для забезпечення надання послуг в структурі закладу створено підрозділ стаціонарного та/або денного перебування – відділення невідкладної допомоги сім'ї, яке призначене для забезпечення патронату над дітьми, надання термінової комплексної допомоги (соціально-педагогічної, психологічної, юридичної) сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі членам сімей, які стали жертвами фізичного, сексуального, психологічного та/або економічного насильства або стосовно яких є ризик вчинення насильства (розраховане на 16 отримувачів послуг).

Долинський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей «Теплий дім» Івано-Франківської обласної ради (далі – Долинський ОЦСПДС). Для забезпечення надання послуг в структурі Центру створено структурні підрозділи:

1) стаціонарного перебування:

- відділення термінового влаштування дітей (розраховане на 28 дітей);
- відділення малого групового будиночку (розраховане на 30 дітей);

2) денного перебування:

- відділення денного перебування дітей з обмеженням життєдіяльності та їх сімей (розраховане на 16 дітей).

Івано-Франківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей (далі – Івано-Франківський ОЦСПРД) та Міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей в Івано-Франківській області (далі – Міжрегіональний ЦСПРД) – для тривалого стаціонарного перебування дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги (розраховані на 30 дітей кожний).

Одночасно в закладах отримують соціальні послуги 120-140 дітей соціально вразливих категорій.

Назва закладу	Отримали комплексну допомогу в закладах соціального захисту дітей в період (к-ть дітей) :					
	2017	2018	2020	2021	2022	30.09.2023
Івано-Франківський ОЦСПДС	-	-	37	43	60 осіб (в т.ч. 58-ВПО)	33 (з них 27 дітей: **20-ВПО; **13-СЖО)
Долинський ОЦСПДС	23 / 29*	27 / 39*	35 / 15*	38 / 16*	39/39** / 16*	79 (в т.ч.16*)
Івано-Франківський ОЦСПРД	104	96	66	87	97	77
Міжрегіональний ЦСПРД	83	86	85	66	74	62
Всього:	239	248	238	250	265 дітей; 60 осіб (в т.ч. 58-ВПО)	245 дітей; 6 осіб (в т.ч. **20дітей-ВПО;3ос.-ВПО)

* діти з обмеженням життєдіяльності; ** діти СЖО, в т.ч. ВІЮ

Впродовж 2023 року в заклади соціального захисту дітей влаштовано 121 дитину та 3 сім'ї з дітьми (10 дітей), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Вибули із закладів 147 дітей, зокрема:

- в ПС та ДБСТ – 12 (5/7);
- в сім'ї опікунів та піклувальників – 14;
- в сім'ї родичів/ знайомих – 5;
- повернено в рідні сім'ї – 81;
- в сім'ї патронатних вихователів – 4;
- в коледжі, ліцеї – 9;
- в Будинок-інтернат – 2;
- відділення МГБ Долинського ОЦСПДтаС – 9;
- за місцем первинного обліку – 3;
- в Містечко Милосердя – 1.

На даний час у 4-ьох закладах перебувають 93 дитини (в т.ч. 16 дітей відділення денного перебування дітей з обмеженням життєдіяльності) та 1 мати-вихователька.

Заклади фінансуються з обласного бюджету. Заборгованості щодо фінансування закладів немає.

Сума фінансування у 2023 році становить 39 134 300, 0 гривень.

У 2022 році – 36 415 100, 0 гривень.

Заклади соціального захисту дітей тісно співпрацюють з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, меценатами, благодійними та громадськими організаціями.

Впродовж 2023 року заклади отримали благодійну допомогу на загальну суму 4 321 209,78 гривень (продукти харчування, одяг, взуття, медикаменти, господарські товари, гігієнічні набори, канцтовари, постільні речі, обладнання і предмети довгострокового користування, генератори, водонагрівачі, пральні та сушильні машинки, бойлери, сантехніку, ноутбуки тощо).

Зокрема:

Міжрегіональний ЦСПРД на суму 930 230,35 грн.;

ІФ ОЦСПРД – 226 293,58 грн.;

Долинський ОЦСПДС – 2 290 337,51 грн.;

Івано-Франківський ОЦСПДС – 874 348,19 гривень.

У 2022 році заклади отримали благодійну допомогу на загальну суму 3 655 339,26 гривень.

За сприяння різних організацій та благодійних фондів вихованці центрів відвідували екскурсії, кінотеатри, відпочивали в літніх таборах, брали участь в спортивних, творчих заходах.

Щодо переміщення дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та сімей з дітьми.

З початку повномасштабної війни Прикарпаття стало надійним тилом та опорою для переселенців. На територію Івано-Франківської області з інших областей, що знаходяться в епіцентрі активних воєнних дій, перемістилась 481 дитина із закладів цілодобового перебування (діти, які опинились у складних життєвих обставинах, серед яких і діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування). Впродовж 2022-2023 років із зазначених закладів вибуло 407 вихованців (переїхали в іншу область, виїхали за кордон, повернулись до місця постійного проживання, повернуті в біологічні сім'ї, влаштовані в сім'ї опікунів, прийомні сім'ї, в сім'ї усиновлювачів, продовжили навчання у ліцеях області).

На даний час проживають 74 дітей у 4-ох закладах області.

Із законними представниками (опікунами та піклувальниками, прийомними батьками та батьками-вихователями, патронатними вихователями) 386 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування перемістились на територію нашого регіону з інших областей, що знаходяться у зоні бойових дій. Впродовж 2022-2023 років з області перемістились 202 дитини даної категорії.

На сьогодні в області проживають 184 дитини із законними представниками, а саме :

- 32 сім'ї опікунів/піклувальників – 63 дитини;
- 7 ПС – 12 дітей;
- 13 ДБСТ – 109 вихованці (в т.ч. 6 рідних дітей).

Службами у справах дітей області налагоджена співпраця із благодійними та громадськими організаціями щодо підтримки зазначених вище категорій сімей. Благодійниками здійснюється відшкодування оренди житла для ДБСТ; зазначені сім'ї отримали планшети, побутову техніку. Усім сім'ям, за потреби, надавались продукти харчування, засоби індивідуальної гігієни, миючі засоби, демісезонний одяг, посуд, засоби для сну – ковдри, подушки, постільні набори.

Для здійснення соціального захисту дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сімей з дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей з обмеженням життєдіяльності та їх сім'ям виконавчим комітетам місцевих рад необхідно забезпечити:

- підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування з питань захисту дитинства;
- першочергове влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян України (усиновлення, опіка та піклування, прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу);
- надання доступних якісних соціальних послуг для дітей, сімей з дітьми, в тому числі внутрішньо переміщених, у територіальних громадах;
- проведення профілактичних заходів щодо попередження та недопущення соціального сирітства; здійснення соціального супроводу сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах;

- запровадження та організацію функціонування послуги патронату над дитиною, що надаватиметься сім'єю патронатного вихователя;

- надання можливості дітям, сім'ям з дітьми отримувати оплачувані соціальні послуги у закладах області за відсутності такої спроможності у територіальних громадах;

А також, при формуванні місцевих бюджетів на 2024 рік необхідно передбачити кошти:

- на покращення житлових умов дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа;

- для співфінансування надання соціальних послуг вразливим категоріям населення територіальних громад, які направлятимуться в заклади соціальної підтримки дітей та сімей області.

Питання захисту прав та інтересів дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштування їх до сімейних форм виховання, стану дотримання їх прав на життя, охорону здоров'я, освіту, забезпечення житлом знаходяться на контролі в службі у справах дітей обласної державної адміністрації.

**В. о. начальника служби
у справах дітей облдержадміністрації**

Марія ЄВЧУК